

До
Членовете на Научното жури, сформирани
със Заповед № РД-21-1532 от 20.07.2023 г. на
Ректора на Пловдивския университет
“Паисий Хилендарски” (ПУ) за защита на
дисертационния труд на редовен докторант
Вероника Самуилова Дойчинова от Катедра
“Теория и история на правото” на
Юридическия факултет (ЮФ) на ПУ

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев
Юридически факултет на Пловдивския университет “Паисий
Хилендарски”

Относно: представения за защита дисертационен труд на редовен докторант Вероника Самуилова Дойчинова за получаване на образователната и научна степен “доктор” по област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма “Теория на държавата и правото” на тема „Миграционните процеси в контекста на теорията за правната система” с научен ръководител проф. д-р Бойка Чернева

Уважаеми членове на Научното жури,

Като член на Научното жури, сформирани за оценяване на дисертационния труд с наименование „Миграционните процеси в контекста на теорията за правната система” на редовен докторант Вероника Самуилова Дойчинова от катедра “Теория и история на правото” на ЮФ при ПУ със Заповед № № РД-21-1532 от 20.07.2023 г. на Ректора на ПУ, Ви предоставям становището си, изготвено на основание чл. 10, ал. 1 от Закона за развитието на на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 32, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на на академичния състав на Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) (ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 38, ал. 1 от Правилника за развитието на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПРАСПУ от 2011 г., изм. и доп. – В: Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” [онлайн]. [прегледан 02.03.2023]. Достъпно от: <https://uni-plovdiv.bg/uploads/site/pravilnici/PRASPU-10.06.2019.pdf>).

1. Кратки биографични данни за докторанта

Вероника Дойчинова е завършила висшето си образование първоначално в Академията на Министерството на вътрешните работи

(МВР) (бакалавър, 2003-2007 г.), а впоследствие в Югозападния университет „Неофит Рилски“ (магистър, право, 2006-2012 г.). От 2007 г. работи в системата на МВР, а понастоящем в Регионална дирекция „Гранична полиция“ -МВР-Бургас. Зачислена е като редовен докторант по „Теория на държавата и правото“ в ЮФ на ПУ в 2019 г., а на 01.08.2022 г. е отчислена с право на защита.

2. Общо описание на представените материали

Представеният от В. Дойчинова комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с чл. 36 от ПРАСПУ. Тя е представила 5 статии по темата на дисертационния си труд.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд на В. Дойчинова е посветен на една значима в теоретичен аспект и недостатъчно изследвана досега в правната ни литература проблематика – миграционните процеси в контекста на теорията за правната система. Нейната актуалност, според мен, е детерминирана от две обстоятелства. *На първо място*, засилващите се миграционни процеси към държавите-членки на Европейския съюз (ЕС), вкл. Република България. *На второ място*, необходимостта от ефективно прилагане на българското законодателство относно убежището и миграцията. Във връзка с това, докторантът прецизно и сполучливо, по мое мнение, е определил основните цели и задачи в увода на дисертационния си труд.

4. Познаване на проблематиката на дисертационния труд

В. Дойчинова е демонстрирала много добро познаване на състоянието на разглежданата от нея проблематика. Следва да се подчертае фактът, че тя е използвала голям брой литературни и нормативни източници, а това е показател както за много добра литературна осведоменост, така и за широка обща култура.

5. Методика на изследването в дисертационния труд

В представения за защита дисертационен труд „Миграционните процеси в контекста на теорията за правната система“ са използвани преди всичко сравнителноправният и историкоправният методи на научно изследване. Избраната методика на изследване позволява постигането на поставените цели и задачи на дисертационния труд.

6. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем на 243 стр. и в структурно отношение се състои от: увод (с. 5-14); 3 глави, посветени съответно на: социалната ефективност и валидността на правната система и миграцията (Глава I, с. 15-78); миграцията като социален фактор на въздействие върху правната система (Глава II, с. 78-146); защитата на правата на мигрантите (Глава III, с. 146-228); заключение (с. 229-236); и библиография (с. 237-243), включващи общо фактически 74 заглавия на кирилица и общо 42

заглавия на латиница, 14 заглавия на съдебна практика и 17 Интернет-ресурси.

Изложението в дисертацията е целенасочено и съдържателно. То се съпровожда с отделни сравнения и разграничения, обосноваване на изводи и анализ на дефиниции на понятия.

7. Приноси и значимост на дисертационния труд за науката и практиката

Научните приноси в изследването са от категорията „обогатяване на съществуващите знания“ и се градят не само върху проучване на правната уредба и съдебната практика в разглежданата област, но и на личните виждания на автора за тяхната ефективност, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения. Могат да бъдат изброени следните конкретни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд:

1) много добра обща характеристика на влиянието на миграционните процеси върху правната система (с. 15-17);

2) сполучлив историкоправен анализ на възгледите на някои автори-представители на юридическият позитивизъм за правната система и връзката ѝ със статута на чужденците и мигрантите (с. 19-39), съчетан с междинни авторски изводи в тази насока (с. 27-29, 34-36);

3) много добър анализ на връзката между структурата и функциите на правната система и миграционните процеси (с. 40-61), съчетано с оригинални авторски становища за: а) правната система (с. 48); б) разграничението между термините „мигрант“ и „бежанец“ (с. 52); в) миграционните процеси като катализатор за развитието на правната система и като фактор за въздействие върху обществените отношения (с. 56-57); г) интеграцията на мигрантите в обществото на съответната държава (с. 59-61);

4) сполучлив анализ на миграционните процеси в контекста на взаимодействието между различните правните системи (с. 61-78).

5) много добър историкоправен анализ на въздействието на миграционните процеси върху правната система (с. 78-110), съчетан с: а) авторски междинни изводи за: аа) характера на миграционните процеси в римската империя (с. 82); бб) значението на миграцията като един от факторите за формирането на правната система (с. 86); б) оригинална авторска дефиниция на понятието „миграционен процес“ (с. 93); в) изследване на причините за възникването на миграционните процеси (с. 93-105), вкл. екологичните (с. 100-101);

б) сполучлив анализ на миграционното право като правен отрасъл (с. 110-146), придружен с: а) оригинално авторско становище за двете равнища на миграционното право: аа) като подотрасъл на международното публично право и на правото на ЕС (с. 112-113); бб) като подотрасъл на административното право (с. 113-114); б) междинен авторски извод за

несамостоятелния характер на миграционното право като отрасъл на правото (с. 114); в) авторски дефиниции на понятията „миграция“ (с. 119), „видове миграция“ (с. 121-123), правен статут на чужденците (с. 123-125), „мигрант“ (с. 126-127) и „видове мигранти“ (с. 134); г) разграничаване на понятията „мигрант“ и „бежанец“ (с. 142-146);

7) много добър анализ на защитата на правата на мигрантите по международното, европейското и националното право (съответно с. 159-172, 172-182 и 182-191);

8) сполучлив анализ на субективните права и юридическите задължения на мигрантите (с. 191-228), съчетан с обособяване на някои теоретични и практически проблеми, затрудняващи ефективната защита на правата на мигрантите, като: а) липсата на юридическа категоризация на видовете чужденци и на дефиниция на понятието „мигрант“ (с. 208-211); б) незаконното пресичане на държавните граници и пребиваване на територията на държавите-членки на ЕС вследствие на вторична миграция (с. 212-213); в) незаконното преминаване на държавните граници по суша и по море (с. 213-221); г) отговорността на държавата-членка на ЕС за разглеждане на молбата за закрила и трансфериране на мигранта (с. 221-223); д) нарушения в процедурата по прилагане на мерките за експулсиране на бежанци (с. 223-228);

9) в заключението (с. 229-236) са направени полезни за теорията и практиката по-общии изводи от разгледаната правна уредба и препоръки за нейното усъвършенстване, както и общотеоретични изводи от анализиранията правна доктрина.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В. Дойчинова е представила следните статии по тематиката на дисертационния ѝ труд: Правни проблеми на миграционните процеси в Европа. – *Studia Iuris* [онлайн]. Пловдив, 2019, № 2, с. 118-131. [прегледан 27.06.2023]. Достъпно от: <https://studiainuris.com/wp-content/uploads/2021/01/Studia-Iuris-2-2019-book-all.pdf>; Нелегалните мигранти в Европа – новата категория чужденци. – *Общество и право*. София, 2020, № 2, с. 4-14; Ролята на миграционните процеси за развитието на правната система. - В: Сборник с доклади от X национална конференция за докторантите в областта на правните науки. 2020 г. София, БАН-ИДП, 2021, с. 158-170; Защита правата на мигрантите по море, влизачи в Европа. - *Ius Romanum* [онлайн]. София, 2021, № II, с. 593-610. [прегледан 28.06.2023]. Достъпно от: https://iusromanum.info/wp-content/uploads/2022/03/IUS-ROMANUM_2_2021_MARE-NOSTRUM.pdf; Практически проблеми при регулирането на миграционните процеси. – *Правосъдие и права на човека* [онлайн]. София, 2023, № 1, с. 70-87. [прегледан 27.06.2023]. Достъпно от: <https://justicehr.com/wp-content/uploads/2023/04/Правосъдие-и-права-на-човека-брой-1.pdf>.

Тези статии сполучливо отразяват редица анализи и становища на автора, залегнали в определени части от дисертационния труд.

9. Лично участие на докторанта

Изтъкнатите приноси в дисертационния труд и получените резултати са лична заслуга на Вероника Дойчинова. Тя коректно е цитирала под линия използваната литература, свързана със становищата на отделните автори – обстоятелство, което изключва наличието на плагиатство. Това е показател за научната етика на авторката, която несъмнено заслужава подкрепа.

10. Мнение за автореферата

Авторефератът на дисертационния труд в обем на 33 с. на български език и 27 с. на английски език отразява на много добро равнище неговото съдържание и постигнатите основни резултати.

11. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки, главно от редакционно естество.

11.1. Критични бележки

1) На с. 2 в съдържанието е необходимо да се посочи увода и съответната му страница.

2) В библиографията начинът на описание на източниците на кирилица и латиница трябва да се уеднакви, особено на статиите.

3) В библиографията: а) на с. 238, №№ 24 и 25 – два пъти е цитирана една и съща статия на В. Евтушенко, а под № 27 са цитирани 2 заглавия вместо само едно; б) на с. 240, №№ 65 и 66 - два пъти е цитирана една и съща монография на Ф. Хайек; в) на с. 241, № 10 – цитирани са 3 заглавия, вместо само едно, № 23 – цитирани са 2 заглавия, вместо само едно, а цитирането под № 27 трябва да се прецизира.

11.2. Препоръки

1) Уместно е всяка глава и всеки параграф към нея да бъдат на нова, отделна страница.

2) Уместно е на с. 13, бел. 5 под линия цитирането да е по следния начин: Вж. Кискинов, В. Цит. съч., с. 279. Аналогична препоръка е относима за цитирането на с. 37, бел. 27 и 28 под линия и на с. 62, бел. 77 под линия. Освен това думите „Цит съч.” са излишни на с. 119, бел. 139 под линия, на с. 150, бел. 192 под линия, на с. 151, бел. 194 под линия и на с. 154, бел. 199 под линия.

3) Уместно е на с. 76, р. 13-14 освен регламентите и директивите да се посочат също и решенията, препоръките и мненията като видове правни актове на институциите на ЕС по чл. 288, § 1 от Договора за функциониране на ЕС.

11.3. Оценка на въздействието на критичните бележки и препоръки върху научното значение на дисертационния труд

Изтъкнатите по-горе слабости, по мое мнение, не омаловажават значимостта и полезността за теорията и практиката на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнина в правната ни литература в разглежданата област. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат автора в случай, че реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика и евентуално да публикува като книга впоследствие дисертационния си труд.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Въз основа на горепосочените научни и практически приноси в дисертационния труд препоръчвам на В. Дойчинова да го публикува като книга (монография). Смятам, че тази книга ще представлява интерес както за учени, така и за практикуващи специалисти.

Заклучение

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Заявявам, че дисертационният труд „Миграционните процеси в контекста на теорията за правната система” съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 32 от ПРАСПУ. Същевременно този дисертационен труд показва, че Вероника Самуилова Дойчинова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност/докторска програма „Теория на държавата и правото“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради това докторантът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл.чл. 24-26 от ППЗРАСРБ и членове 29-31 от ПРАСПУ.

2. Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 32, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 38, ал. 1 от ПРАСПУ, давам своята положителна оценка на проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

3. Предлагам на почитаемото научно жури, сформирано със Заповед № РД-21-1532 от 20.07.2023 г. на Ректора на ПУ, на основание чл. 11, ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 34, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 39, ал. 3 от ПРАСПУ, да присъди образователната и научна степен „доктор” на Вероника Самуилова Дойчинова в област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма “Теория на държавата и правото”.

София, 28.08.2023 г.

Изразил становище: (п)

(проф. д.ю.н. Георги Пенчев)